

Granskning av Liseberg AB

– verksamhetsåret 2023

2024-02-05

Missiv till Liseberg AB

Lekmannarevisorerna har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsåret 2023. All granskning som genomförts i bolaget under året presenteras i denna granskningsredogörelse. Av redogörelsen framgår de sakkunnigas iakttagelser och bedömningar.

Vi, lekmannarevisorer, hänvisar till de sakkunnigas redogörelse som grund för vårt uttalande till kommunfullmäktige. Vi ställer oss bakom de sakkunnigas bedömningar och rekommendationer som framgår av denna redogörelse.

Följande rekommendationer lämnas:

Bolaget rekommenderas att säkerställa följsamhet till LOU, regelverk och riktlinjer inom inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att vidta åtgärder för att, inom sin organisation, öka kännedom och kunskap om gällande regelverk för inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att i övrigt beakta de synpunkter som lämnas i den bilagda rapporten avseende inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling. (kvarstående sedan granskning år 2022)

Bolaget rekommenderas att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling. (kvarstående sedan granskning år 2022)

Vi vill betona vikten av att styrelsen vidtar lämpliga åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnas i granskningsredogörelsen.

Med anledning av rekommendationerna vill vi också ha ett yttrande från styrelsen. Av yttrandet ska det framgå vilka åtgärder som styrelsen har gjort eller planerar att göra för att hantera de lämnade rekommendationerna.

Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 21 juni 2024.

Göteborg den 5 februari 2024

Jens-Henrik Madsen
Lekmannarevisor

Ann-Britt Svensson
Lekmannarevisor

Stadsrevisionens uppdrag

Stadsrevisionens uppdrag är att granska kommunens verksamhet. Granskningen sker på uppdrag av kommunfullmäktige som utser förtroendevalda revisorer som ansvarar för granskningen av nämnderna och kommunstyrelsen. Bland de förtroendevalda utser kommunfullmäktige även lekmanrevisorer. Lekmanrevisorerna ansvarar för granskningen av de bolag som kommunen äger.

De förtroendevalda revisorerna anlitar alltid sakkunniga biträden (yrkesrevisorer) som genomför granskningen. I granskningsredogörelserna presenterar yrkesrevisorerna den granskning de har gjort på bolagen. Granskningsredogörelserna ligger till grund för lekmanrevisorernas uttalande till kommunfullmäktige.

Viss granskning rapporteras till kommunfullmäktige löpande under året i särskilda revisionsrapporter. Du hittar alla Stadsrevisionens redogörelser och rapporter på www.goteborg.se/stadsrevisionen, du kan också beställa dem från revisionskontoret, stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se.

Diarienummer: 0189/23

Innehåll

1	Samlad bedömning	5
1.1	Rekommendationer	5
2	Grundläggande granskning	6
2.1	Verksamhet	6
2.2	Ekonomi	6
2.3	Intern kontroll.....	7
2.4	Bedömning	7
3	Bolagets egen uppföljning och kontroll av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen	8
3.1	Granskningsresultat.....	8
3.1.1	Svinn	8
3.1.2	Uppföljning av resultatet	9
3.1.3	Underlag för anskaffning av nya enheter	9
3.1.4	Uppföljning av enheter.....	9
3.2	Bedömning	9
4	Inköp och upphandling	10
4.1	Granskningsresultat.....	10
4.1.1	Det finns en ändamålsenlig organisationsstruktur och ansvarsfördelning	10
4.1.2	Efterlevnad av gällande regelverk kan stärkas.....	10
4.1.3	Kontroll och uppföljning kan stärkas	11
4.2	Bedömning	11
5	Uppföljning av tidigare granskning	12
5.1	Uppföljning av grundläggande granskning	12
5.1.1	Bedömning	12
5.2	Uppföljning av hantering av företagsupphandlade betalkort...	12
5.2.1	Bedömning	12
5.3	Styrning av konsulter	13
5.3.1	Bedömning	13

Bilaga: Granskning av inköp och upphandling vid Liseberg AB med dotterbolag, november 2023

1 Samlad bedömning

Varje år granskar lekmannarevisorerna bolagets verksamhet i den omfattning som följer av god revisionsred. Årets granskning består av

- grundläggande granskning
- bolagets egen uppföljning och kontroll av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen
- inköp och upphandling
- uppföljning av tidigare års granskning.

Revisionskontoret har faktaaavstämt all granskning med bolaget.

Den samlade bedömningen, utifrån årets granskning av bolaget, är att verksamheten i huvudsak har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare är bedömningen att bolagets interna kontroll delvis har varit tillräcklig.

Bedömningen grundar sig på att det i granskningen inte har framkommit några väsentliga brister i bolagets verksamhet och att bolaget i huvudsak har bedrivit verksamheten inom beslutade ekonomiska ramar.

I den fördjupade granskningen av kontroll av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen bedömer vi att bolaget i huvudsak har en ändamålsenlig egen uppföljning och kontroll, men att det finns förbättringsmöjligheter.

I den fördjupade granskningen av inköp och upphandling bedömer vi att bolaget inte har en tillräcklig styrning och kontroll.

Vid uppföljning av tidigare års granskning noteras att två av rekommendationerna kvarstår.

1.1 Rekommendationer

Utifrån årets granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Bolaget rekommenderas att säkerställa följsamhet till LOU, regelverk och riktlinjer inom inköp och upphandling.
- Bolaget rekommenderas att vidta åtgärder för att, inom sin organisation, öka kännedom och kunskap om gällande regelverk för inköp och upphandling.
- Bolaget rekommenderas att i övrigt beakta de synpunkter som lämnas i den bilagda rapporten avseende inköp och upphandling.

Följande rekommendationer kvarstår sedan tidigare år:

- Bolaget rekommenderas att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

- Bolaget rekommenderas att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har bolaget en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Granskningen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på bolagets övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

2.1 Verksamhet

Bolaget ska genomföra sitt grunduppdrag enligt bolagsordning, ägardirektiv, gällande lag och författning samt enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. Fullmäktige har genom budgeten gett stadens nämnder och bolag mål som de ska uppnå och uppdrag som de ska genomföra. Vi har översiktligt granskat hur bolaget har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag, som berör bolaget. Vi har även granskat styrelsens protokoll och beslutsunderlag.

Granskningen visar att bolaget har planerat och genomfört grunduppdraget i enlighet med bolagsordningen och ägardirektivet. Vidare visar granskningen att bolaget har arbetat med de mål och uppdrag som fullmäktige har gett bolaget. Måluppfyllelsen och arbetet med fullmäktiges uppdrag har följts upp under året, i delårsrapporter.

Inga större avvikelser har noterats i styrelsens hantering vid beslutsfattande.

2.2 Ekonomi

Bolaget ska se till att verksamheten bedrivs inom de ekonomiska ramar som beslutats av styrelsen. Bolaget ska också se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. Vi har översiktligt granskat bolagets styrning av ekonomin samt dess ekonomiska uppföljning och rapportering.

Granskningen visar att bolaget i huvudsak har bedrivit verksamheten inom de ekonomiska ramarna för året, bolaget gör enligt prognos ett årsresultat efter

finansiella poster som är drygt hundrajugotvå miljoner kronor sämre än budget. Granskningen visar vidare att bolaget har följt upp sin ekonomi kontinuerligt.

2.3 Intern kontroll

Bolaget ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och riskhantering inom väsentliga områden. Bolaget ska även följa upp och utvärdera detta arbete. Vi har översiktligt granskat bolagets interna styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen visar att bolaget har upprättat en samlad riskbild och en internkontrollplan. Riskhantering har skett inom väsentliga områden. Granskningen visar även att den interna kontrollen har följts upp.

2.4 Bedömning

Revisionskontorets bedömning utifrån en översiktlig granskning är att bolaget i huvudsak har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden i den grundläggande granskningen som vi granskat.

3 Bolagets egen uppföljning och kontroll av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen

I bolagets ägardirektiv står bland annat att bolaget ska vara en av de ledande nöjesparkerna i Europa samt erbjuda, göteborgare och tillresande gäster, nöjesupplevelser av hög klass.

På Liseberg finns det skicklighetsspel, lyckohjul och snacksställen, totalt runt ett femtiotal.

Som offentligt ägd verksamhet är det av stor vikt att ha ett högt förtroende hos medborgarna. En god kontroll och uppföljning av sådana aktiviteter som lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen är därför väsentligt.

Granskningen syftar till att bedöma bolagets egen kontroll och uppföljning av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen.

Granskningen har genomförts genom intervjuer och analyser av dokument. Granskningen omfattar enheter inom snacksställen, lyckohjul och femkampspel.

Utgångspunkter i granskningen har varit

- Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- övriga relevanta interna rutiner som bolaget har.

3.1 Granskningsresultat

3.1.1 Svinn

Under 2022 hade två snacksställen ett svinn¹ på över 10 000 kronor var. Skälet var, enligt bolaget, ett fryshaveri på båda ställena. Per 31 augusti 2023 har ett annat snacksställe haft ett svinn på över 18 000 kronor. Enligt bolaget är skälet att det är ett nytt snacksställe och det tar tid att få ändamålsenliga rutiner på plats.

För 2022 hade ett lyckohjul ett svinn på över 15 000 kronor, vilket upptäcktes inför sommarsäsongen. Enligt bolaget var skälet att vinsterna som bestod av två produkter som hade olika bäst före datum. För den ena produkten hade bäst före datum passerat och då var det enligt bolaget den bästa lösningen att svinna båda produkterna. Per 31 augusti 2023 har ett annat lyckohjul haft ett svinn på över 11 000 kronor. Enligt bolaget är skälet att en pall med vinstprodukter med utgången datum hittades på lagret, pallen hade på något sätt fastnat i lagersystemet.

¹ Med svinn menas antingen produkter där bäst före datum passerats eller produkter som förstörts

3.1.2 Uppföljning av resultatet

Enligt bolaget så görs en uppföljning månadsvis avseende resultatet för snacksställen, lyckohjul och femkampsspel. Avstämningen görs av controller och respektive verksamhetschef. Avstämningen sker per verksamhetsområde och inte per enhet om inte en enhet avviker stort mot budget.

3.1.3 Underlag för anskaffning av nya enheter

Granskningen visar att det för år 2022 och 2023 finns underlag för nyanskaffade enheter. Dock finns det ingen dokumentation över vilka andra alternativ som bolaget jämförde med eller någon utvärdering av de olika alternativen.

3.1.4 Uppföljning av enheter

I bolagets delegationsförteckning står bland annat att en verksamhetschef har ansvar för att hitta en modell och balans mellan finansiell målsättning och andra parametrar, som till exempel gästnöjdhet, medarbetarnöjdhet och intern effektivitet på ett övergripande plan. Granskningen visar att det finns finansiella mål för snacksställen, lyckohjul och femkampsspel. Dock finns det ingen modell eller målvärden på parametrarna gästnöjdhet, medarbetarnöjdhet och intern effektivitet.

Förutom den uppföljning som sker månadsvis se 3.1.2, sker en uppföljning efter säsongen, men den uppföljningen är på verksamhetsnivå och inte enhetsnivå. Det sker heller ingen dokumenterad utvärdering av enheterna.

3.2 Bedömning

Revisionskontorets bedömning är att bolaget i huvudsak har en ändamålsenlig kontroll och uppföljning av lyckohjul, skicklighetsspel och snacksställen, men att det finns förbättringsmöjligheter.

Bolaget bör stärka sin interna kontroll så att de i möjligaste mån inte har kvar produkter där bäst före datumet har passerats.

Vidare bör bolaget överväga att dokumentera resultatavvikelser på enhetsnivå och utvärdera de olika enheterna.

Vid utvärdering av olika alternativ när det gäller val av snacksställen, femkampsspel och lyckohjul bör bolaget överväga att dokumentera utvärderingen.

Vidare bör bolagets verksamhetschefer ta fram en modell och balans mellan finansiell målsättning och andra parametrar i enlighet med delegationsförteckningen.

4 Inköp och upphandling

Syftet med granskningen är att bedöma bolagets följsamhet mot lagar och riktlinjer vid inköp och upphandling.

När Göteborgs Stad köper varor, tjänster eller byggtreprenader ska det oftast ske genom en offentlig upphandling. Den offentliga upphandlingen regleras bland annat av lagen om offentlig upphandling (LOU). Kommunfullmäktige har fattat beslut om att Liseberg ska tillämpa LOU vid inköp. Syftet med LOU är att offentliga inköp ska vara öppna för konkurrens och att offentliga medel används så effektivt som möjligt. För verksamheterna i Göteborgs Stad finns också kommunfullmäktiges riktlinje för inköp och upphandling. Riktlinjen är ett av flera styrande dokument som gäller för upphandlings- och inköpsprocessen.

Inköp och upphandling är en förtroendekänslig process och bristande följsamhet mot gällande regelverk kan leda till ett minskat förtroende för Göteborgs Stad, till en snedvriden konkurrens, skadestånd och upphandlingsskadeavgifter. Styrelsen ska löpande följa upp ingångna avtal för att säkerställa att villkoren i avtal följs under hela avtalsperioden.

Granskningen har genomförts av PwC. Granskningen redovisas i sin helhet i den bilagda rapporten. I de två kommande avsnitten sammanfattas de väsentligaste granskningsresultaten och bedömningar från granskningen.

4.1 Granskningsresultat

4.1.1 Det finns en ändamålsenlig organisationsstruktur och ansvarsfördelning

Bolaget har en beslutad delegationsordning, delegationsförteckning och en attestplan. Av delegationsförteckning framgår de delegationsärenden som gäller inköp och upphandling. Beställare ska, enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling, inneha ett tydligt mandat. I bolagets förteckning över beställare finns information om vilka typer av tjänster och varor med mera som respektive beställare har mandat att beställa. Det finns också en anvisning för upphandling och inköp.

4.1.2 Efterlevnad av gällande regelverk kan stärkas

I granskningen av direktupphandlingar noteras brister i samtliga stickprov gällande kontroll av leverantören och i dokumentation av upphandlingen. I stickproven finns tre köp som vardera överstiger direktupphandlingsgränsen på 700.000 kronor och det kan därmed inte uteslutas att det rör sig om otillåtna direktupphandlingar.

För två av sju stickprov noteras att upphandlat avtal med leverantören inte funnits på plats under delar av den period som granskningen avsett.

4.1.3 Kontroll och uppföljning kan stärkas

Granskningen visar att det i bolaget genomförs uppföljningar exempelvis genom *Leverantörsuppföljning för verksamhetsåret 2022*. Bolaget anger att 36 leverantörer kommer att granskas under 2023 i stället för, som tidigare, 25. Bolaget anger också att bland annat fördjupade kontroller görs vid behov och att två större granskningar genomförts avseende byggarbetsplatser under det senaste året.

Trots bolagets uppföljningar och kontroller finns brister i hanteringen av inköp och upphandling i de stickprov som ingått i granskningen.

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling är det styrelsens ansvar att bland annat säkerställa den interna kontrollen i inköp- och upphandlingsprocessen. Trots att stadsrevisionen under de senaste granskningsåren visat på brister i hanteringen av inköp och upphandling har styrelsen inte lyft riskerna med en felaktig hantering i sin riskanalys.

4.2 Bedömning

Revisionskontorets bedömning är att bolagets arbete med styrning och uppföljning av efterlevnaden mot regelverket för inköp och upphandling kan stärkas. Bedömningen grundas på de avvikelser som framkommer i stickprovstagningen och vi lämnar följande rekommendationer till bolaget:

Bolaget rekommenderas att säkerställa följsamhet till LOU, regelverk och riktlinjer.

Bolaget rekommenderas att vidta åtgärder för att, inom sin organisation, öka kännedomen och kunskapen om gällande regelverk för inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att i övrigt beakta de synpunkter som lämnas i den bilagda rapporten avseende inköp och upphandling.

5 Uppföljning av tidigare granskning

I detta avsnitt redogör vi för uppföljningen av de rekommendationer som har lämnats till bolaget tidigare år.

5.1 Uppföljning av grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen år 2022 resulterade i följande rekommendation till bolaget:

Bolaget rekommenderas att se till att risken för förekomst av oegentligheter alltid är en del av bolagsstyrelsens riskhantering.

Vi har i år följt upp rekommendationen genom att ta del av bolagets presentationsmaterial till styrelsen. Uppföljningen visar att risken för oegentligheter finns med i det arbetsmaterial som presenteras för styrelsen på decembermötet.

5.1.1 Bedömning

Revisionskontoret bedömer att bolaget har omhändertagit rekommendationen.

5.2 Uppföljning av hantering av företagsupphandlade betalkort

Lekmannarevisorerna granskade år 2022 hanteringen av företagsupphandlade betalkort. Granskningen resulterade i följande rekommendationer:

Bolaget rekommenderas att besluta om anvisningar för användandet av företagsupphandlat privatkort och inköpskort baserade på stadens riktlinjer och anmäla anvisningen till stadsledningskontoret.

Bolaget rekommenderas att se till att bolaget upprättar rutiner som säkerställer god intern kontroll, rapportering och uppföljning av betalkort.

Vi har i år följt upp rekommendationerna genom att ta del av bolagets dokument *Anvisning för finansiell styrning* och *Hantering av Företagskort*.

Det företagskort som inte var avtalsupphandlat är avslutat och nytt kort utfärdat i enlighet med gällande upphandling. Bolaget anser själva att den interna kontrollen är god. Vi har inte genomfört någon ny granskning av bolagets styrning och uppföljning av betalkort.

5.2.1 Bedömning

Revisionskontoret bedömer att bolaget har omhändertagit rekommendationerna.

5.3 Styrning av konsulter

Lekmannarevisorerna granskade år 2022 bolagets styrning av konsulter. Granskningen resulterade i följande rekommendationer till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen för Liseberg AB att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen för Liseberg AB att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

Vi har i år följt upp rekommendationerna genom att ta del av bolagets yttrande och genom att ta del av PwC:s granskning av inköp och upphandling år 2023, se avsnitt 4.1 Inköp och upphandling, sidan 11. I PwC:s granskning finns iakttagelser avseende både bristande följsamhet mot regelverket för direktupphandling och för annonserad upphandling.

Bolaget anger att de uppdaterat kraven på dokumentation för direktupphandlingar så att den överensstämmer med de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för direktupphandling. Bolaget menar också att de som regel annonserar upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen.

5.3.1 Bedömning

I och med att PwC:s granskning av inköp och upphandling visar på brister i följsamhet mot gällande regelverk kvarstår våra rekommendationer om att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Bolaget rekommenderas att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

Granskning av inköp och upphandling vid Liseberg AB med dotterbolag

Göteborgs Stad

November 2023

Carl-Magnus Stenehav, Certifierad kommunal revisor

Sara Sommarin, Certifierad kommunal revisor

Charlie Winde, jurist

Lars Dahlin, Certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Göteborgs Stad genomfört en granskning avseende inköp och upphandling. Granskningens syfte är att bedöma hur väl den interna kontrollen avseende inköp och upphandling fungerar vid Liseberg AB och AB Liseberg Skår 40:17.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att styrelserna för Liseberg AB och AB Liseberg Skår 40:17 **inte helt** har tillräcklig interna kontroll avseende inköp och upphandling.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Organisation: Har styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling?	Ja
Organisation: Finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp?	Delvis
Övergripande: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling?	Delvis
Ramavtal: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling?	Delvis
Direktupphandling: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling?	Nej
Kontroll och uppföljning: Har bolaget ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet?	Delvis
Kontroll och uppföljning: Har ansvariga för upphandling och inköp en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling?	Delvis

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till styrelsen för Liseberg:

- Säkerställa ändamålsenligt stöd avseende inköps-/upphandlingsprocessen. Detta inkluderar att tillse ett heltäckande systemstöd för hela inköps-

/upphandlingsprocessen och ett aktuellt avtalsregister. Avsaknaden av ändamålsenliga systemstöd ökar risken för felaktig hantering i verksamheten.

- Säkerställa följsamhet till LOU, regelverk och riktlinjer. Detta inkluderas att vidta ändamålsenliga kontrollaktiviteter och stärka följsamheten avseende dokumentationsplikten. Genomförda stickprov och registeranalyser visar på avvikelser avseende följsamhet mot LOU och gällande regelverk.
- Vidta åtgärder för att öka kännedom och kunskap om gällande regelverk för inköp och upphandling och tillse tillräckliga resurser för upphandling.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Samlad bedömning	23
Bilaga 1: Granskningsmetodik	25
Bilaga 2: Granskade dokument	27

Inledning

Bakgrund

Inköp och upphandling som genomförs av stadens verksamheter regleras av lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och fullmäktiges beslutade riktlinjer på området. Inköp och upphandling är en förtroendekänslig verksamhet och bristande följsamhet mot bestämmelser i lag och fullmäktiges riktlinjer kan leda till ökad risk för minskat förtroende för den kommunala verksamheten. Enligt LOU kan brister i följsamhet även leda till skadestånd och/eller upphandlingsskadeavgift vid otillåten direktupphandling.

I enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling är stadens verksamheter skyldiga att använda sig av upphandlade ramavtal vid anskaffning av varor eller tjänster. När direktupphandlingar genomförs ska konkurrens tillvaratas. Bland annat ska direktupphandlingar som överstiger ett visst belopp dokumenteras och skriftligt avtal/överenskommelse upprättas. Nämnder och styrelser ska löpande följa upp förvaltningens eller bolagets egna avtal för att säkerställa att villkor i avtalen följs under hela avtalsperioden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma hur väl den interna kontrollen avseende inköp och upphandling fungerar vid Liseberg AB och AB Liseberg Skår 40:17.

Granskningen ska omfatta en bedömning av följsamheten mot lagstiftning, stadens regelverk och bolagets egna styrdokument. Granskningen ska också omfatta en bedömning av risken för otillåten direktupphandling och följsamhet mot ramavtal.

Följande revisionsfrågor ska besvaras:

1. **Organisation:** Har styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling?
2. **Organisation:** Finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp?
3. **Övergripande:** Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling?
4. **Ramavtal:** Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling?
5. **Direktupphandling:** Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling?
6. **Kontroll och uppföljning:** Har bolaget ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet?
7. **Kontroll och uppföljning:** Har ansvariga för upphandling och inköp en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag (2017:725)
- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)
- Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling
- Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll
- Göteborgs Stads regel - Gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader
- Bolagets egna styrdokument

Avgränsning

Uppdraget ska utföras enligt gällande ramavtalsvillkor för ramavtal nummer N020-2020-01 – 05.

Granskningen omfattar Liseberg AB inklusive dotterbolaget AB Liseberg Skår 40:17.

Metod

Metodiken utgår ifrån det som står skrivet i "Anbudsfrågan", diarienummer 0158/23 och finns beskriven i sin helhet i slutet av rapporten (Bilaga 1). I granskningen har vi exempelvis granskat styrdokument, genomfört en registeranalys för perioden 2022-09-01–2023-08-31 samt granskat stickprov. Därtill har vi genomfört granskningar av två projekt; ett för Liseberg AB och ett för Liseberg Skår 40:17.

Intervjuer har skett med funktionschef, inköpsspecialist, redovisningsekonom, utvecklingschef vid Liseberg AB samt förvaltningsdirektör vid inköp- och upphandlingsförvaltningen.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Under perioden september 2022 - augusti 2023 uppgick leverantörsutbetalningarna (exkl. moms) till över 1,6 miljarder kr.

Ägarstruktur och ägarstyrning för koncernen

Lisebergkoncernen¹ omfattar moderbolaget Liseberg AB och dotterbolaget AB Liseberg Skår 40:17. AB Liseberg Skår 40:17 är ett fastighetsbolag och har en anställd, VD. I övrigt finns ingen personal i bolaget. Koncernen är organiserad under det helägda bolaget *Göteborg och Co AB* som i sin tur är organiserat under *Göteborgs Stadshus AB*. Göteborgs Stadshus AB är moderbolag för samtliga bolag som ägs av Göteborgs Stad.

Liseberg är majoritetsägt av Göteborgs Stad, men inte helägt, då 2 preferensaktier är privatägda. Vid intervju anges däremot att Liseberg AB tillämpar de direktiv från Göteborgs Stad som utfärdats för helägda bolag.

Ägarstyrningen för Lisebergskoncernen beskrivs i Lisebergs ägardirektiv (2023) och i bolagsordning (2020). Ägardirektivet för Liseberg är beslutat av fullmäktige och fastställt av bolagsstyrelsen. Av intervju anges att ägardirektivet har arbetats fram utifrån Göteborgs Stads direktiv och att det ses som viktigt att bolagskoncernens styrning är i linje med Göteborgs Stads styrdokument.

Organisation

Revisionsfråga 1: Har styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling?

Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling

I granskningen har vi mottagit "Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling" (2022). Riktlinjen är gällande för samtliga kommunägda bolag i Göteborgs Stad. Syftet med riktlinjen är, enligt styrdokumentet, att upprätthålla en ändamålsenlig inköps- och upphandlingsverksamhet. Enligt riktlinjen ska samtliga bolagsstyrelser, inklusive styrelsen för Liseberg:

- Tillse att det finns en ändamålsenlig organisation. Detta inkluderar att tillse att det finns utsedda *beställare med tydliga mandat* och att det finns *ledande befattningar* med ansvar för inköp- och upphandlingsfrågor. Organisationen ska även tillse att uppföljning och kontroll säkerställs.
- Säkerställa en tillräcklig intern kontroll avseende inköp och uppföljning, genom exempelvis avtalsuppföljning och uppföljning av inköp.

Organisation och ansvarsfördelning

I Lisebergkoncernen är det funktionen Inköp & Hållbarhet som ansvarar för koncernens inköp och upphandlingar. Funktionen är lagd i Liseberg AB (moderbolaget) och

¹ Koncernen omfattar även dotterbolaget Lisebergs Gäst AB som inte omfattas av granskningen.

uppdelad i en inköpsdel och en hållbarhetsdel. Enligt upprättad organisationsbeskrivning består inköpsfunktionen av en funktionschef, en inköpare, fyra inköpsspecialister, en bolagsjurist samt en registrator. Därtill finns en Lisebergshistoriker. Vid intervju framhålls att funktionen även har tillgång till controllers med ansvar för uppföljning.

Av intervju framhålls att viss resursbrist finns, och har funnits under några år. Visserligen anges att flera nyanställningar gjort att arbetet med inköp och upphandling blivit allt mer välfungerande, men att funktionen fortfarande arbetar med att säkra en helt fungerande upphandlingsprocess. Uppföljning och utvärdering av upphandlingar/avtal lyfts som en del som är i behov av att utvecklas och stärkas. Avseende arbetsuppgifter framhålls vid intervju att funktionen främst arbetar med upphandlingar, medan ansvar för avrop och direktupphandlingar är delegerat till olika befattningar i bolaget. Delegeringen beskrivs i bolagets delegationsordning, attestförteckning och i "Lisebergs attestplan". Som en del i granskningen har styrdokumenterna mottagits, och beskrivs kortfattat nedan:

- **Delegationsordning:** I delegationsordningen från år 2022 framgår beslutad delegering av olika ärenden och under vilka förutsättningar delegering får förekomma. Därtill fastställs att delegation är en förutsättning för att bedriva en ändamålsenlig verksamhet. Beslut avseende delegationsordningen är styrelsens ansvar, medan ledningen upprättar en delegationsförteckning.
- **Delegationsförteckning:** I förteckningen, upprättad i augusti år 2022, framgår delegationsärenden avseende inköp och upphandling. Ärendena omfattar exempelvis att underteckna inköpsavtal och ramavtal, underteckna entreprenadkontrakt, besluta om att genomföra avrop samt beslut om avsteg från Göteborgs Stads ramavtal. För flera ärenden är VD utsedd delegat, men även inköpare och ekonomichef är beslutsfattare.
- **Lisebergs attestplan:** I Lisebergs plan från år 2023 tydliggörs att Göteborgs Stads fastställda attestregler är överordnade koncernens. Det framgår bl.a. att beslutsattestants attesträtt enbart gäller inom respektive befattnings resultatställe och inom resultatställets aktuella budget. Därtill beskrivs ansvarsområden för attestantnivåerna (kontroll-, besluts- och betalningsattestant).
- **Delegationsförteckning:** I förteckningen, upprättad i augusti år 2022, framgår delegationsärenden avseende inköp och upphandling. Ärendena omfattar exempelvis att underteckna inköpsavtal och ramavtal, underteckna entreprenadkontrakt, besluta om att genomföra avrop samt beslut om avsteg från Göteborgs Stads ramavtal. För flera ärenden är VD utsedd delegat, men även inköpare och ekonomichef är beslutsfattare.

Avseende beställare, som enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling ska inneha ett tydligt mandat- I faktaavstämning anges att kravet på utpekat mandat är så pass ny och implementeringsperioden för plan för hur beställarkompetensen inte löpt ut ännu. Vidare anges att den dokumenterade ansvarsfördelningen ytterligare hade kunnat förtydligas vad gäller mandat. I faktaavstämningen har vi tagit del av en förteckning över bolagets beställare med information kring vilka typer av tjänster, varor m.m. som respektive beställare har mandat att beställa. Att beställarna ska ha ett tydligt mandat

framgår även i "Anvisning för upphandling och inköp" (2022) som är behandlat av företagsledningen.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling?

Ja

Vi bedömer att styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Bedömningen grundas på att det finns en dokumenterad ansvarsfördelning avseende inköp och upphandling, och att denna omfattar gränsdragningen mellan relevanta funktioner. Vi anser därtill att Lisebergs styrdokument har en tydlig koppling till de styrdokument som är beslutade av Göteborgs Stad.

Det finns en förteckning över bolagets beställare med information kring vilka typer av tjänster, varor med mera som respektive beställare har mandat att beställa.

Rutiner och processer

I avsnittet återges för revisionsfrågan relevanta lagrum. Lagrummen är sammanfattade och återges i flera fall inte i sin helhet.

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

- **Ramavtals löptid:** 7 kap. 2§. Ett ramavtal får löpa under längre tid än fyra år endast om det finns särskilda skäl.
- **Direktupphandlingsgräns:** 19 a kap. 2§. Direktupphandling får användas om värdet av upphandlingen beräknas understiga 700 000 kronor.
- **Direktupphandling, undantag:** Direktupphandling får användas p.g.a. synnerlig brådskas eller synnerliga skäl.

Revisionsfråga 2: Finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp?

Göteborgs Stads dokumenterade processer och rutiner

Som nämnt i revisionsfråga 1 har vi tagit del av "Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling" från år 2022. Utöver ansvarsfördelning framgår bland annat i styrdokumentet att Göteborg har en gemensam inköpsprocess som styrs av inköp- och upphandlingsnämnden, viktiga hänsynstaganden/saker att beakta vid direktupphandlingar och att uppföljning av Göteborgs Stads och bolagens avtal ska ske. Vidare framgår att styrelsen ska säkra kompetensen hos medarbetare, nyttja det kommungemensamma e-handelssystemet när så är möjligt och hur avsteg ska hanteras.

Lisebergs rutiner och processer

Från Liseberg AB har vi erhållit:

- Direktiv för inköp och upphandling (2021).

- Anvisning för upphandling och inköp (2022).
- Handbok, Upphandling & Inköp (2023).

Direktiv för inköp och upphandling sätter ramarna för Lisebergs upphandling och inköp, medan anvisningarna och handboken preciserar direktivets intentioner. Anvisningarna och direktivet återger i stort Göteborgs Stads riktlinje medan handboken i detalj behandlar olika delar i inköps- och upphandlingsprocessen, såsom upphandling, direktupphandling, diarieföring och avtalsuppföljning. Som tidigare konstaterats har Lisebergs styrdokument en tydlig koppling till beslutade styrdokument av Göteborgs Stad genom exempelvis hänvisningar till Göteborgs Stads styrande dokument.

Vid intervju framgår att riktlinjer och rutiner med bäring på inköp och upphandling finns upplagda på bolagets Inköpsportal (intranät). På inköpsportalen finns även en processkarta över direktupphandlingsprocessen där man som medarbetare kan klicka på de olika delarna för att få mer information, vägledning och stödjande dokument. Ansvarig för att styrdokument är aktuella är funktionen för Inköp & Hållbarhet.

Beställningar och avtalsdatabas

Vid inköp kan Liseberg använda sig av både Göteborg Stads e-handelssystem Proceedo samt av det digitala beställningssystemet Stella. Enligt uppgift används inte Proceedo fullt ut för beställning/avrop av varor/tjänster då Liseberg inte är kopplade till Göteborgs Stads redovisningssystem. Proceedo och Stella är inte integrerade med varandra vilket innebär att beställare använder båda systemen beroende på inköp. Ett heltäckande systemstöd saknas därmed för hela inköps-/upphandlingsprocessen. I Stella kan beställarna se vilka varor som är tillgängliga, och därefter beställa direkt från Lisebergs lager och i vissa fall direkt från leverantören genom EDI, d.v.s. integration med leverantörens lagersaldo.

Liseberg har ingen särskild avtalsdatabas. Istället nyttjas diariet, och enligt uppgift läggs avtal och tillhörande handlingar upp där systematiskt. Ramavtal läggs också upp i Proceedo. Att avtal hittas i diariet verifieras även av inköpshandboken, som tagits fram av Liseberg, som anger att ramavtal finns förtecknade i diariet och att kontroll av diariet ska göras innan inköp genomförs.

I samband med genomförandet av registeranalysen och urval av stickprov, som behandlas närmare i revisionsfråga 3 - 5, noterades att alla avtal inte finns registrerade i diariet. Detta noterades genom att vissa avtal som enligt registeranalysen inte fanns i Lisebergs diarie senare visade sig finnas. Vid faktaavstämning instämde Liseberg i att vissa avtal saknades, samtidigt framhölls att vissa avtal heller inte ska diarieföras. Exempel på avtal som inte ska diarieföras är gällande direktupphandlingar som understiger 50 000 kr.

Vid intervju tydliggjordes att systemen avseende inköp och upphandling i framtiden kommer att vara integrerade med de system som Göteborgs Stad nyttjar. Att ett heltäckande systemstöd finns på plats lyfts som en viktig del i inköps- och upphandlingsarbetet.

Kompetenshöjande insatser

Vid intervju lyfts att Liseberg arrangerar utbildningar för beställare. Även Göteborgs Stad arrangerar utbildningar, bl.a. för beställare. Vissa av dessa utbildningar ses däremot inte som helt anpassade för Lisebergs verksamhet varvid bolagets deltagande varierar. Ingen uppföljning av deltagandet på utbildningarna som arrangeras av Göteborgs Stad görs.

Enligt Liseberg har beställarna en tillräckligt hög kunskap/kännedom om gällande regelverk. Bedömningen utgår ifrån förteckning av beställarnas egen skattning. Ansvariga för inköp och upphandling, d.v.s. funktionen för Inköp & Hållbarhet, uppges därtill ha en hög kunskap om upphandling, exempelvis med anledning av att de erhåller löpande utbildning och bedriver omvärldsbevakning.

Direktupphandlingar

Av Lisebergs anvisning för upphandling och inköp samt Lisebergs handbok inköp och upphandlingen framgår att de grundläggande principerna ska beaktas vid direktupphandlingar för att främja en sund konkurrens. I likhet med fastställd riktlinje för Göteborgs Stad anges vidare att minst 3 leverantörer bör tillfrågas vid direktupphandlingar över 10 000 kr samt att direktupphandlingar över 50 000 kr ska dokumenteras. Enligt anvisningarna kan Liseberg mall för direktupphandling användas som underlag för dokumentation. Som en del i granskningen har vi mottagit mallen. I mallen efterfrågas uppgifter såsom vad som ska upphandlas, hur konkurrensen tillvaratagits, vilka leverantörer som lämnade anbud, avtalets totala värde samt vilken leverantörs anbud som antogs. Därtill ska uppgifter om huruvida kontroll genomförts för att säkerställa att direktupphandlingsgränsen inte överskridits och kontroll avseende kreditvärdighet noteras.

I faktaavstämningen anges att direktupphandlingar sker när värdet av det som ska köpas in är under gränsen för direktupphandling och om det inte finns ramavtal som täcker behovet. Avseende dokumentation anges att de flesta direktupphandlingar över 50 000 kr dokumenteras, men att det händer att detta missas. Jämfört med tidigare år lyfts det i intervjuer att en förbättring skett avseende dokumentation. Till del anges att brister i dokumentation beror på att systemstödet inte täcker hela upphandlingsprocessen (se avsnitt om beställningar och avtalsdatabas) vilket även försvårar uppföljningsarbetet.

Vid frågor om s.k. otillåtna direktupphandlingar anges att även detta förekommer, exempelvis med anledning av vad Liseberg benämner som verksamhetskritiska skäl. En otillåten direktupphandling är när en upphandlande myndighet har ingått avtal med en leverantör utan att annonsera upphandlingen och annonseringsplikt förelegat. Gränsen för direktupphandling av varor och tjänster enligt LOU är 700 000 kronor. Undantag för detta finns.

Avsteg

Enligt Göteborgs Stads riktlinje om inköp och upphandling ska avsteg från nyttjande av stadengemensamma ramavtal eller upprättade dynamiska inköpssystem dokumenteras och rapporteras till inköps- och upphandlingsnämnden. Enligt "Styrelsens arbetsordning"

(2023), som även inkluderar instruktioner till VD, ska avsteg från Stadens ramavtal fattas av antingen VD, funktionschef för Inköp & Hållbarhet eller bolagsjurist. I Lisebergs anvisningar för inköp och upphandling lyfts både att avsteg ska dokumenteras och rapporteras till inköps- och upphandlingsnämnden samt att beslut ska fattas av VD eller funktionschef för Inköp & Hållbarhet.

Vid intervju anges att Liseberg tillämpar de ramavtal som är ingångna av Göteborgs Stad i den omfattning det är tillämpligt. Ses de inte som tillämpliga/anpassade för verksamheten görs egna upphandlingar. Av intervju lyfts att det är rutin att avsteg rapporteras till inköps- och upphandlingsnämnden och att dialogen med inköps- och upphandlingsnämnden är välfungerande.

Vid protokollgranskning för bolagsstyrelsens sammanträden för perioden 2023-01 - 2023-09 noteras att tre ärenden rörande avsteg behandlats av styrelsen. Ärendena rör frukt och grönt, matbröd och kaffebröd samt tekniska konsulter. Av underlagen framgår att beslut om avsteg fattats av funktionschef och att förvaltningen för inköp och upphandling rådfrågats vid ett av tre tillfällen. Olika anledningar till behov av avsteg framkommer i underlagen.

- **Avsteg 1** (frukt och grönt): Anledning till avsteg är att Liseberg uppmärksammat avvikelser vid leverans och att Göteborgs Stads avtal går ut under augusti 2023. Därtill anges, i avstegsdokumentationen upprättat av Liseberg, att Stadens ramavtal inte tillgodoser Lisebergs behov vad gäller kapacitet, utbud, ledtider, flexibilitet, leveransfrekvens, leveranstider med mera.
- **Avsteg 2** (matbröd och kaffebröd): Anledning till avsteg, enligt Lisebergs avstegsdokumentation, är att Stadens ramavtal inte tillgodoser Lisebergs behov vad gäller ledtider, flexibilitet, leveransfrekvens, leveranstider med mera. Liseberg genomförde upphandling av matbröd och kaffebröd under hösten 2022 och från 2023 finns avtal.
- **Avsteg 3** (tekniska konsulter): Anledning till avsteg är att Göteborgs Stads avtal bygger på förnyad konkurrensättning vilket innebär att kontrakt för ett eller flera på förhand specificerade uppdrag tecknas med en leverantör. Liseberg menar på att det finns behov av flera leverantörer då arbetstoppar förekommer som innebär att inte bara en leverantör räcker för att täcka Lisebergs behov. Liseberg anger även att de önskar använda en kompetensstyrd avropsmodell som innebär att medarbetare fått träffa ansvarig och handläggande konstruktör. Detta förfarande tillåter inte Göteborgs Stads ramavtal, enligt avstegsbeslutet.

Enligt inköpshandboken ska eventuella avsteg från Göteborgs Stads ramavtal diarieföras, i faktaavstämningen anges att så sker.

Behovsanalyser

Liseberg gör spendanalyser genom verktyget Spendency i syfte att se tidigare inköp, bl.a. visas vad som köpts och till hur mycket. Från Liseberg har vi mottagit exempel på spendanalyser, såsom spend per kategori, kategorier med flest leverantörer samt kategorier med flest transaktioner. I samband med faktagranskning framhålls därtill att ett arbete avseende omvärldsanalyser bedrivs som omfattar Lisebergs verksamheter.

Representanter från Liseberg medverkar i olika globala, nationella och lokala nätverk genom medlemskap i olika branschorganisationer. Genom samverkan i olika forum, samt utifrån investeringsbeslut, trender, spendanalyser och bevakning av verksamhetsförändringar kan behov av nya upphandlingar identifieras löpande.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp?

Delvis

Vi bedömer att det delvis finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp.

Bedömningen grundas bl.a. på att det finns dokumenterade processer och rutiner, dokumenterad ansvarsfördelning och avstegsrutin. Det finns även system (Stella och Proceedo) som Liseberg nyttjar vid inköp och upphandling samt ett diarium innehållande avtal.

I granskningen noteras samtidigt vissa brister avseende rutiner och processer. Exempelvis noteras att systemstödet inte är heltäckande för inköps- och upphandlingsprocessen och att dokumentation av direktupphandlingar över 50 000 kr inte alltid genomförs.

I granskningen har vi noterat att avstegsrutin finns på så sätt att det framgår vem i Liseberg som får besluta om avsteg, och att avsteg ska dokumenteras och rapporteras till inköps- och upphandlingsnämnden.

Efterlevnad av LOU och gällande regelverk

Revisionsfråga 3: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling?

Revisionsfråga 4: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling? (ramavtal)

Revisionsfråga 5: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling? (direktupphandling)

lakttagelser

I revisionsfråga 1 och 2 har vi bl.a. uppmärksammat att:

- Ett heltäckande systemstöd för inköps- och upphandlingsprocessen saknas, något som även Liseberg menar är en brist och som hade kunnat bidra till att stärka uppföljningsprocessen.
- Liseberg anger att otillåtna direktupphandlingar förekommit. I faktaavstämningen anges att Liseberg håller på att implementerar LOU men inte är färdiga inom alla områden.
- Beställareutbildningar genomförs av Liseberg och av Göteborgs Stad.

Registeranalys

Som en del i granskningen har vi genomfört en registeranalys, där vi jämfört Lisebergs leverantörsreskontra (*period*: september 2022 - augusti 2023) mot Lisebergs utdrag från diariet innehållande Lisebergs avtal samt mot Göteborgs Stads avtalsdatabas. Samtliga analyser har utgått ifrån Lisebergs redovisade nettotransaktioner, detta eftersom LOU inte tar hänsyn till moms.

Utifrån erhållen data har vi sammanställt och analyserat data för bl.a. enskilda köp, omsättning per leverantör, omfattning av köp från leverantörer som har avtal med Göteborgs Stad respektive med Liseberg samt omfattningen av köp från leverantörer som vi inte kan koppla till avtal.

Stickprov, annonserade upphandlingar

Inom ramen för granskningen har vi valt ut tio leverantörer och begärt ut tillhörande underlag, såsom avtal och beställningar. Stickproven har valts ut utifrån resultatet av genomförd registeranalys samt med hänsyn till tidigare erfarenheter om riskområden. För varje leverantör begärdes underlag för fem köp. Totalt begärdes underlag för 50 stickprov (10*5) avseende annonserade upphandlingar.

Resultaten av granskningen har dokumenterats i ett separat granskningsprogram som skickades till Liseberg innan faktagranskning. Granskningsprogrammet omfattade bedömningar och våra kommentarer per stickprov. I nedanstående tabeller (tabell 1 och 2) redovisas sammanfattande bedömningar per leverantör. Tabell 1 omfattar stickprov avseende Göteborgs Stad och tabell 2 omfattar stickprov avseende Liseberg.

Bedömningarna grundas på huruvida vi kunnat styrka/verifiera kontrollpunkterna. Våra bedömningar tydliggörs under tabellerna. Kontrollpunkterna redovisas i tabellen.

Tabell 1: Resultat för annonserade upphandlingar, Göteborgs Stad

	Leverantör		
Kontrollpunkt	1	2	3
<i>Giltiga avtal finns vid inköp?</i>	J (J=5/5)	J (J=5/5)	J (J=5/5)
<i>Avrop har skett på rätt sätt i förhållande till avtal?</i>	J (J=5/5)	J (J=5/5)	Går ej att bedöma
<i>Eventuella avsteg eller avvägningar har dokumenterats tillräckligt?</i>	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt

J= Ja (godkänt), N= Nej (ej godkänt/kan ej styrkas).

J= (x/5) visar antalet stickprov som godkänts.

Vid förfrågan av underlag angavs av Liseberg att inköpen gjorts på avtal som de inte längre har tillgång till, varvid vi blev ombedda att kontakta inköps- och upphandlingsnämnden, vilket också gjordes. Enligt uppgift har Liseberg enbart tillgång till aktiva avtal.

Nedan visas ett urval av iakttagelser som gjorts under granskningen.

- Leverantör 1: Avtal har mottagits och att avrop skett på korrekt sätt har kunnat styrkas.
- Leverantör 2: Ramavtal har erhållits omfattande avtalsperioden 2017 - 2021. Detta avtal har sedan förlängts av Liseberg genom underavtal som täcker samtliga inköpsperioder avseende stickproven. Sedan år 2023 finns nytt upphandlat ramavtal. Avtal som var menat att ersätta ursprungligt ramavtal blev överprövat. Att avrop skett på korrekt sätt utifrån mottaget avtal har kunnat styrkas.
- Leverantör 3: I detta fall har flertal avtal bifogats exempelvis elmaterial och belysning, köksfläktar och ventilation, järnhandel, arbetskläder samt VVS. Fakturorna och beställningarna saknar tydlig hänvisning till vilket av avtalen (via ex. avtalsnummer) som berörs. Det går därmed inte att bedöma vilka produkter/köp som kan härledas till vilket avtal. I faktaavstämningen anges att Liseberg vid ett flertal tillfällen varit i kontakt med leverantören för att uppmana dem om att ange avtalsnummer på faktura men så har ännu inte skett.

Avseende kontrollfråga 3 bedöms kontrollpunkterna inte (ej tillämpligt) då det inte framgått i granskningen att faktiska avsteg genomförts. Därmed har avsteg inte behövts dokumenteras.

I Lisebergs hållbarhetsredovisning för 2022 konstateras att inköpsprocessen behöver förtydligas så att koppling mellan faktura och nyttjat avtal görs samt att avrop gjorts på avtal som löpt ut. Vid faktagranskning anges att ett arbete med att koppla fakturor till avtal har gjorts och att Liseberg har ändrat i sina allmänna inköpsvillkor. I tillägg till detta har samtliga ramavtalsleverantörer kontaktats med påminnelse om att ange avtalsnummer på faktura.

Tabell 2: Resultat för annonserade upphandlingar, Liseberg AB

	Leverantör						
Kontrollpunkt	1	2	3	4	5	6	7
Giltiga avtal finns vid inköp.	J (J=4/4*)	J (J=5/5)	J (J=5/5)	J (J=5/5)	N (J=0/5)	N (J=0/5)	J (J=5/5)
Avrop har skett på rätt sätt i förhållande till avtal,	J (J=4/4*)	J (J=4/5)	J (J=4/5)	J (J=5/5)	N (J=0/5)	N (J=0/5)	J (J=5/5)
Eventuella avsteg eller avvägningar har dokumenterats tillräckligt.	J (J=4/4*)	J (J=5/5)	J (J=5/5)	J (J=5/5)	N (J=0/5)	N (J=0/5)	J (J=5/5)

J= Ja (godkänt), N= Nej (ej godkänt/kan ej styrkas). (* För leverantör 1, var 1 inköp en kreditfaktura varvid enbart 4 inköp bedöms.) J= (x/5) visar antalet stickprov som godkänts.

Nedan följer ett urval av iakttagelser:

- Leverantör 1: Det finns ramavtal för perioden 2015 - 2019. Avtalet har därefter förlängts med 12 månader årligen fram till år 2024. Tumregel är att ett ramavtal får gälla i 4 år. Särskilda skäl eller andra åberopanden av undantag från lag har inte mottagits. Enligt uppgift av Liseberg vid faktagranskning pågår en upphandling avseende detta område.
- Leverantör 2: I ramavtalet framgår att "samtliga ramavtalsleverantörer" ska kontaktas vid inköp och inkomma med pris. Leverantören som inkommer med lägst totalkostnad tilldelas avrop. I avrop för ett inköp (av fem granskade) framgår däremot att leverantörernas presentation/förslag även kommer att beaktas vid tilldelning av kontrakt.
- Leverantör 3: För ett köp har vi inte mottagit beställning och därav inte kunnat verifiera kontrollpunkt 2. Enligt avtal ska orderbekräftelse ges. Resterande stickprov avseende kontrollpunkten bedöms som godkända.
- Leverantör 5 och 6: Liseberg har inte bifogat avtal som täcker inköpsperioderna. Avtal har bifogats men dessa började gälla år 2023, samtliga fakturor är utställda som senast i september år 2022. Kontrollpunkt 2 och 3 har därmed inte kunnat styrkas. Dokumenterat avsteg (gällande för båda) har visserligen bifogats men är daterat i december 2022. Omsättningarna för leverantörerna mellan september år 2022 - december år 2022 uppgår till över 2 mnkr respektive 1,1 mnkr. Inga enskilda inköp översteg 700 000 kr. Vid faktagranskning lyfts att arbetet avseende upphandlingar stärkts gentemot tidigare och att upphandlade avtal kommit på plats.

Stickprov, direktupphandlingar

Utifrån registeranalysen har därtill tio leverantörer valts ut vars transaktioner inte kunnat matchas mot avtal i avtalsdatabasen/Lisebergs diarium. Ett inköp per leverantör har mottagits, och totalt har tio stickprov granskats. I likhet med stickprov för annonserade avtal dokumenterades granskningen i ett separat program. Resultatet inklusive kommentarer och bedömningar har delgivits Liseberg.

Granskningen har genomförts utifrån nedanstående kontrollpunkter:

- Leverantörer kontrolleras vid direktupphandling i enlighet med granskningens revisionskriterier.
- Direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med granskningens revisionskriterier.
- Det finns skriftliga avtal/överenskommelse för direktupphandlingar överstigande 50 000 kronor.

I tabell 3 anges sammanfattade kontrollpunkter. I våra direktiv anges ytterligare två kontrollpunkter. Dessa kommenteras längre ner i avsnittet.

Tabell 3: Resultat, stickprov direktupphandlingar Liseberg AB

	Kontrollpunkter			
L	Köp, exkl. moms. (Total omsättning för period)	Kontroll av leverantörer vid direktupphandling.	Direktupphandlingar dokumenteras.	Skriftliga avtal/ överenskommelse finns.
1	-50 000	N	N	J
2	-110 548	N	N	N
3	-105 600	N	N	J
4	-105 600	N	N	J
5	-85 400	N	N	J
6	-60 000	N	N	J
7	-180 000	N	N	J
8	-721 524	N	N	N
9	-811 914	N	N	N
10	-993 460	N	N	N

J= Ja (godkänt), N= Nej (ej godkänt/kan ej styrkas)

I flertalet fall baseras bedömningarna i tabell 3 på att inget underlag, utöver faktura, har mottagits. För kontrollpunkt 1 och 2 mottogs inget underlag, utöver faktura. För kontrollpunkt 3 mottogs skriftliga avtal/offerter med pris för en del leverantörer.

Avseende leverantör 8 - 10 ombads Liseberg särskilt uppmärksamma bedömningarna och inkomma med eventuella resonemang och åberopande av undantag. Detta då enskilda köp överstiger direktupphandlingsgränsen, 700 000 kr. Inget ytterligare undantag har inkommit och svar från Liseberg anger att "Upphandling pågår vilket visar att bevakningen leder till att upphandling görs". Köpen omfattar licensierade disneyprodukter, pumpor och konstsmide.

Övriga kontrollpunkter, direktupphandlingar

Kontrollpunkt: Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits för att säkerställa att det sammanlagda värdet av inköp av liknande varor under budgetåret inte överstiger den tillåtna gränsen. Avseende kontrollpunkt anges att Spendency nyttjas för att säkra att direktupphandlingsgränsen per år inte överskrids. Som framgår i revisionsfråga 2 använder sig Liseberg av spendanalyser i syfte att se tidigare inköp, bl.a. visas vad som köpts och till hur mycket per kategori.

Kontrollpunkt: Det finns ändamålsenliga dokumenterade rutiner avseende direktupphandlingar. Som noterat i revisionsfråga 2 behandlas direktupphandlingar bl.a. i anvisningarna och i handboken. I dessa framgår exempelvis en processkarta med tillhörande beskrivningar, omfattande direktupphandlingar över/under direktupphandlingsgränsen. Därtill framgår att direktupphandlingar över 50 000 kr ska

dokumenteras och att minst tre leverantörer bör tillfrågas vid direktupphandlingar över 10 000 kr.

Övriga iakttagelser

- I Göteborgs Stads riktlinjer anges att inköp och upphandling ska ses som ett verktyg för att positivt bidra till en hållbar utveckling. Hållbar utveckling definieras som social utveckling, ekologisk utveckling och ekonomisk utveckling. I samtliga granskade avtal (annonserade) från Liseberg framgår krav på hållbarhet.

Detaljgranskning av projekt

I granskningen har vi även genomfört granskning av två projekt, ett gällande Liseberg och ett gällande AB Liseberg Skår 40:17. Granskningen har genomförts utifrån följande kontrollpunkter:

- Giltigt avtal finns vid inköp.
- Avrop har skett på rätt sätt i förhållande till avtal.

Projekt Södra entrén 1060. Granskningen visar på att uppdraget utförts av huvudentreprenör specifikt upphandlat för jubileumsprojektet. Enligt uppgifter från Liseberg anges att beställning skett i form av ÄTA-arbeten motsvarande 24,5 mnkr (i det granskade projektet). Ingen specifik upphandling har skett. Enligt Liseberg beror val av leverantör på att området var avlyst som byggområde i samband med byggnationen av jubileumsprojektet. Ingen annan entreprenör hade därmed tillgång till byggarbetsplatsen. Vidare anges att beställningen av projektet aktualiserats allt eftersom jubileumsprojektet växt fram och att det var av vikt att södra entrén stod klar i samband med öppnandet.

Projekt SE JP1 (Fast inredning och Ytskikt, Publika ytor). Av förfrågningsunderlagen framgår att upphandlingen genomförts enligt förhandlat förfarande med föregående annonsering. Upphandlingsformen var en generalentreprenad. Enligt upphandlingsdokumentationen skulle den entreprenör som lämnade mest ekonomiskt fördelaktigt anbud tilldelas kontraktet. Av upphandlingsprotokollet och tilldelningsbeslutet framgår att elva ansökningar inkommit varvid en entreprenörs anbud antogs.

Som en del i granskningen har även tio fakturor kopplade till projektet granskats. Avtal finns och avrop bedöms ha skett korrekt i förhållande till avtal.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling?

Delvis

Vi bedömer att bolaget delvis följer LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling. Bedömningen grundas bl.a. på att ett heltäckande systemstöd för inköps- och upphandlingsprocessen saknas.

Vidare har det framkommit att Liseberg själva uppmärksammat att det genomförs otillåtna direktupphandlingar. Av resultaten av våra stickprov har vi uppmärksammat inköp som vi inte kan utesluta rör otillåtna direktupphandlingar. Bedömningen grundar sig även på vår bedömning avseende revisionsfråga 4 och 5.

När det gäller det granskade projektet *Södra entrén 1060* finns det en svårighet att bedöma ifall detta kan hanteras inom befintligt avtal som ett ÄTA arbetet eller om det ska ses som en kompletterande entreprenad och därtill upphandlas separat.

Revisionsfråga 4: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling? (ramavtal)

Delvis

Vi bedömer att bolaget delvis följer LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling. Av stickproven avseende Lisebergs avtal framgår visserligen en förhållandevis hög avtalstrohet. Vissa avvikelser har däremot noterats såsom att avtal saknas för två leverantörer. Leverantörernas totala omsättningar överstiger direktupphandlingsgränsen men inga enskilda köp gör det under år 2022.

Vi ser positivt på att upphandling genomfört/ pågår för de granskade områdena inom vilka som stickprov genomförts.

Revisionsfråga 5: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling?

Nej

Vi bedömer att bolaget inte följer LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling.

Bedömningen grundas på att vi inte kunnat styrka att majoriteten av stickproven följer dokumentationskrav eller att Liseberg genomför kontroll av leverantörer. För tre stickprov har vi uppmärksammat att enskilda köp för tre leverantörer överstiger direktupphandlingsgränsen om 700 000 kr. Liseberg har ombetts inkomma med eventuella avvägningar och annan dokumentation. I dessa fall kan vi inte utesluta att det rör sig om otillåtna direktupphandlingar.

Vi ser positivt på Lisebergs utvecklingsarbete då upphandlingar pågår inom områden där det tidigare saknats avtal.

Kontroll och uppföljning

Revisionsfråga 6: Har bolaget ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet?

Revisionsfråga 7: Har ansvariga för upphandling och inköp en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling?

lakttagelser

Göteborgs Stads riktlinjer

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling är inköp- och upphandlingsverksamheten ett område som är känsligt för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Det är därav viktigt att säkerställa en god intern kontroll och uppföljning. Enligt riktlinjen ansvarar varje *styrelse* för att bl.a.:

- Säkerställa en ändamålsenlig organisation
- Säkerställa den interna kontrollen.
- Uppföljning av avtal (även de som är ingångna av Göteborg Stad).
- Uppföljning av inköp, exempelvis med leverans- och fakturakontroll.
- Kontrollera leverantörers seriositet.
- Hålla inköp- och upphandlingsnämnden underrättade med relevant information
- Vid behov komplettera med egna anvisningar

Kontrollaktiviteter, Liseberg

Enligt "Direktiv för intern styrning och kontroll" från år 2023 upprättad av Liseberg lyfts att Liseberg ska verka för en god intern styrning och kontroll, genom att exempelvis identifiera potentiella risker. Utifrån upprättad riskbild ska en internkontrollplan upprättas i syfte att säkerställa att åtgärder vidtas.

I granskningar från Stadsrevisionen avseende år 2019 och år 2020 lyfts brister avseende följsamhet till LOU med tillhörande rekommendationer om att Liseberg bör säkerställa att följsamhet mot LOU sker. I granskning för 2022 (daterad 2023-01-18) lyfts brister avseende dokumentation av direktupphandlingar samt att två direktupphandlingar riskerar ses som otillåtna direktupphandlingar.

Intern kontroll och riskanalys

Som en del i granskningen har vi mottagit uppföljning av internkontrollplan för år 2022, samt internkontrollplanen för år 2023. Vissa kontrollmoment i planen för år 2023 har bäring på inköp. Exempelvis finns ett moment som lyfter risk för eskalerade transportkostnader. Däremot har inga moment tydlig koppling till följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet. Enligt uppgift från Liseberg framgår heller inga relevanta moment avseende inköp och upphandling i riskanalysen för år 2023.

Spendanalys

Som framgår i revisionsfråga 2 använder sig Liseberg av spendanalyser i syfte att se tidigare inköp, bl.a. visas vad som köpts och till hur mycket. Vid intervju lyfts att avstämning mot leverantörsreskontrat sker kontinuerligt, minst varje kvartal. Enligt Lisebergs hållbarhetsredovisning implementerades spendverktyget under år 2022.

Övriga kontroller

Inom ramen för granskningen har vi mottagit den senaste upprättade avvikelserapporten, "Leverantörsuppföljning för verksamhetsåret 2022" samt exempel på en djupgranskning av en av uppföljningarna. I leverantörsuppföljningen specificeras att samtliga urval överstiger direktupphandlingsgränsen (d.v.s. 700 000 kr enligt LOU) samt utifrån spend. Frågeställningar som granskningen utgår ifrån berör bl.a.:

- Huruvida skriftliga avtal finns och om avtalen är förenliga med styrdokument.
- Köps det som omnämns i avtal.
- Är fakturerade priser korrekta.
- Hur spendanalys såg ut.
- Huruvida leverantör följer ställda miljö- och hållbarhetskrav.
- Kreditvärdighetskontroll.

Av kontrollen av 25 leverantörer framgår att nio flaggades för avvikelser. Avvikelse som uppmärksammades handlade exempelvis om att upphandlade avtal saknades med leverantörer och att felaktig fakturering mot avtal upptäckts. I ett fall fanns det en fråga huruvida korrekt avrop mot ramavtal använts (förnyad konkurrensutsättning).

Vid intervju anges att rapportering avseende resultat sker vid inköpsmöten. Därtill anges att fördjupade kontroller görs vid behov och att två större granskningar genomförts avseende byggarbetsplatser under det senaste året, och att ytterligare en planeras avseende städtjänster. Därtill uppges att även löpande kontroller görs mot leverantörsbasen vad gäller kreditvärdighet och anmärkningar i kreditbevakningssystem. Det görs löpande kontroller vid förändringar och en fördjupad kontroll av kreditvärdigheten av hela leverantörsbasen två till tre gånger per år.

I samband med faktagranskning lyfts att 36 leverantörer kommer att granskas under 2023 istället för tidigare 25.

Stickprov

I revisionsfråga 3 - 5 har vi uppmärksammat vissa avvikelser avseende Lisebergs följsamhet till LOU och gällande regelverk. I stickprov för annonserade upphandlingar har vi inte mottagit gällande avtal för relevanta inköp i vissa fall. Avseende stickprov för direktupphandlingar finns tre köp som överstiger direktupphandlingsgränsen och där vi inte kan utesluta att det rör sig om otillåtna direktupphandlingar. I faktaavstämningen framgår det att upphandling pågår eller planeras inom kort.

Som noterat i revisionsfråga 3 - 5 finns inget aktuellt och heltäckande system för inköps- och upphandlingsprocessen.

Uppföljning

Styrelsen antar årligen en arbetsordning innehållande instruktioner avseende arbetsfördelning och ekonomisk rapportering. Senaste arbetsordningen antogs 2023-05-15 §7 och gäller för hela Lisebergkoncernen. I arbetsordningen fastställs bland annat att styrelsen ska hålla minst fem möten per kalenderår och att varje möte ska behandla lägesrapporter samt "övriga frågor av väsentlig betydelse" för bolaget (Liseberg) och Lisebergkoncernen.

Inom ramen för granskningen har en protokollgranskning genomförts av styrelsens sammanträde för perioden 2023-01 - 2023-09. Av protokollen framgår att funktionschefen redogjort för beslut om avsteg vid tre tillfällen samt lyft om bolaget skulle bryta avtal gällande inköp från Mondelez. I övrigt har styrelsen även tagit del av årsbokslut 2022 och delårsbokslut per augusti 2023 för Liseberg. Vid intervju anges att det är främst via bokslutsrapporterna och hållbarhetsredovisningen som styrelsen erhåller dokumenterad uppföljning. Annars sker rapportering vid företagsledningsmöten.

- I årsrapporten framgår inget med bäring på inköp/upphandling. Årsrapporten för Liseberg behandlades av styrelsen 2023-02-09 §7.
- I delårsrapporten 2023 konstateras bl.a. att Liseberg samverkar med nämnden för inköp och upphandling och att Liseberg bidrar till Göteborgs Stads handlingsplan avseende inköps- och beställarkompetens. Därtill framgår hur upphandlingsfunktionen ser ut, att stödsystem för inköpsprocessen saknas i vissa ärenden och att beställarutbildningar anordnade av Göteborgs Stad inte är helt tillämpliga för Lisebergs anställda. Delårsrapporten för Liseberg behandlades av styrelsen vid sammanträdet 2023-09-18 §7.

Kompetenshöjande insatser

Som beskrivits i revisionsfråga 2 lyfts att bolaget arrangerar utbildningar för beställare. Även Göteborgs Stad arrangerar utbildningar, bl.a. för beställare. Vissa av dessa utbildningar ses däremot inte som helt anpassade för Lisebergs verksamhet varvid bolagets deltagande varierar. Ingen uppföljning av deltagandet på utbildningarna som arrangeras av Göteborgs Stad görs. Av intervju lyfts även att Lisebergs egen bedömning är att beställarna har hög kännedom/kunskap om gällande regelverk avseende LOU.

Ansvariga för inköp och upphandling uppges därtill ha hög kunskap om upphandling, exempelvis med anledning av att de erhåller löpande utbildning och bedriver omvärldsbevakning.

Bedömning

Revisionsfråga 6: Har bolaget ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet?

Delvis

Vi bedömer att bolaget delvis har tillräckligt med ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet.

Granskningen visar att det i bolaget sker uppföljningar/kontrollaktiviteter, exempelvis genom "Leverantörsuppföljning för verksamhetsåret 2022". I denna uppföljning påvisas ett antal avvikelser som Liseberg uppmärksammat. Vi vill lyfta att vi ser det som positivt att Liseberg identifierar genomförda avvikelser. Det är en viktig del i ett fungerande utvecklingsarbete. Bedömningen grundas på att kontrollaktiviteterna inte ses som helt tillräckliga för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk då vi noterat en del avvikelser mot gällande regelverk.

I granskningen har vi noterat att systemstöd för inköps- och upphandlingsprocessen saknas, vilket enligt vår mening riskerar att försvåra Lisebergs förutsättningar att säkerställa följsamhet till LOU.

Bedömning

Revisionsfråga 7: Har ansvariga för upphandling och inköp en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling?

Delvis.

Vi bedömer att ansvariga för upphandling och inköp delvis har en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling.

Vi grundar detta på att bolaget har en upphandlingsfunktion (Inköp & Hållbarhet) som ansvarar för koncernens inköp och upphandlingar. Av intervju framhålls att ansvariga för inköp och upphandling har hög kunskap om upphandling, exempelvis med anledning av att de erhåller löpande utbildning och bedriver omvärldsbevakning. Vi noterar därtill att styrelsen erhåller kontinuerlig information vid bl.a. styrelsesammanträdena.

Samtidigt har vi kunnat konstatera att tidigare års avvikelser varit kända för Liseberg. Oavsett detta har Liseberg inte lyft inköp/upphandling i sin riskanalys. Vi har även i vår granskning noterat avvikelser via exempelvis stickprovskontroller.

Att styrelsen beslutat om åtgärder i syfte att förbättra inköp- och upphandling under år 2023, eller på annat sätt begärt kompletterande information/insatser har inte framkommit i granskningen.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Göteborgs Stad genomfört en granskning avseende inköp och upphandling. Granskningens syfte är att bedöma hur väl den interna kontrollen avseende inköp och upphandling fungerar vid Liseberg AB och AB Liseberg Skår 40:17.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att styrelserna för Liseberg AB och AB Liseberg Skår 40:17 **inte helt** har en tillräcklig interna kontroll avseende inköp och upphandling.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Organisation: Har styrelsen säkerställt en ändamålsenlig organisationsstruktur och en ansvarsfördelning i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling?	Ja
Organisation: Finns ändamålsenliga processer och rutiner för upphandling och inköp?	Delvis
Övergripande: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid inköp och upphandling?	Delvis
Ramavtal: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid annonserad upphandling?	Delvis
Direktupphandling: Följer bolaget LOU, stadens regelverk och eget regelverk vid direktupphandling?	Nej
Kontroll och uppföljning: Har bolaget ändamålsenliga kontrollaktiviteter för att säkerställa följsamhet mot gällande regelverk inom inköp och upphandlingsområdet?	Delvis
Kontroll och uppföljning: Har ansvariga för upphandling och inköp en god kännedom om gällande regelverk för inköp och upphandling?	Delvis

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultatet vill vi lämna följande rekommendationer till styrelsen för Liseberg AB:

- Säkerställa ändamålsenligt stöd avseende inköps-/upphandlingsprocessen. Detta inkluderar att tillse ett heltäckande systemstöd för hela inköps-/upphandlingsprocessen och ett aktuellt avtalsregister. Avsaknaden av ändamålsenliga systemstöd ökar risken för felaktig hantering i verksamheten.
- Säkerställa följsamhet till LOU, regelverk och riktlinjer. Detta inkluderar att vidta ändamålsenliga kontrollaktiviteter och stärka följsamheten avseende dokumentationsplikten. Genomförda stickprov och registeranalyser visar på oklarheter avseende följsamhet mot LOU och gällande regelverk.
- Vidta åtgärder för att öka kännedom och kunskap om gällande regelverk för inköp och upphandling och tillse tillräckliga resurser för upphandling.

Bilaga 1: Granskningsmetodik

Granskningsmetodik

Granskningsmetoden ska innefatta en kartläggning av bolagets arbete med inköp och upphandling, dokumentstudier, verifiering av bolagets uppgifter, detaljgranskning av projekt, registeranalys med ramavtalsmatchning, stickprovskontroller avseende avrop, direktupphandling och kontrollaktiviteter, intervjuer med ansvariga tjänstepersoner samt en sammanfattande analys och bedömning.

Nedan beskrivs respektive granskningsmetodik mer ingående;

Kartläggning

Målsättningen med momentet kartläggning är att på ett systematiskt sätt samla in granskningsdata från bolaget som kan läggas till grund för verifiering och kontroll under den fortsatta granskningen. Följande fyra områden ska behandlas:

- strukturella frågor; regelverk, organisation, kontroll och uppföljning
- inköpsomfattning
- ramavtal och ramavtalsanvändning
- följsamhet mot regelverk, kunskap om gällande regelverk i organisationen.

Dokumentstudier

Granskning av samtliga dokument som är nödvändiga för att besvara syfte och revisionsfrågor.

Registeranalys

Registeranalyserna syftar till att identifiera vilka leverantörer som anlåtats under perioden 2022-09-01–2023-08-31. Analyserna bör behandla huvudbok, leverantörsreskontra och avtalsregister.

Stickprov annonserad upphandling

För den del av registeranalysen som kan matchas mot ramavtal (stadsgemensamma eller bolagsspecifika) ska tio leverantörer väljas ut för granskning av upphandlingsunderlag fördelat på tre stadsgemensamma ramavtal och sju av bolagets egna ramavtal.

Stickproven ska omfatta granskning av att:

- Giltigt avtal finns vid inköp.
- Avrop har skett på rätt sätt i förhållande till avtal.
- Eventuella avsteg eller avvägningar har dokumenterats tillräckligt.

Stickprov direktupphandlingar

För den del av registeranalysen som inte kan matchas mot ramavtal (stadsgemensamma eller bolagsspecifika) ska granskningen syfta till att bedöma följsamhet mot relevanta regelverk. Minst tio stickprov på leverantörer ska genomföras för att bedöma följsamhet mot gällande lagstiftning samt staden gemensamma och bolagets egna riktlinjer. Granskning ska genomföras i den omfattning som krävs för att besvara revisionsfrågorna.

Stickproven ska omfatta granskning av att:

- Det finns ändamålsenliga dokumenterade rutiner avseende direktupphandlingar.
- Leverantörer kontrolleras vid direktupphandling i enlighet med granskningens revisionskriterier.
- Direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med granskningens revisionskriterier.
- Det finns skriftliga avtal/överenskommelse för direktupphandlingar överstigande 50 000 kronor.
- Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits för att säkerställa att det sammanlagda värdet av inköp av liknande varor under budgetåret inte överstiger den tillåtna gränsen.

Stickprov kontrollaktiviteter och uppföljning

Den här delen av granskningen innefattar att identifiera:

- att styrelsens uppföljning motsvarar kraven i granskningens revisionskriterier
- att det finns dokumenterat vilka kontrollaktiviteter som ska genomföras inom området
- om kontrollaktiviteterna har föregåtts av riskanalyser för att identifiera var risken är som störst för att gällande regelverk inte följs alternativt risker för förtroendeskada
- att de kontrollaktiviteter som planerats under 2022/2023 också genomförts och dokumenterats
- hur resultatet av uppföljningen av kontrollaktiviteterna kommuniceras till beställare, chefer och eventuellt styrelsen
- hur bolaget utifrån resultatet av uppföljningen utvärderar och förbättrar effektiviteten i kontrollaktiviteterna utifrån ett riskperspektiv (det vill säga genomför kontrollaktiviteter där man identifierat brister i den egna uppföljningen/kontrollen).

Detaljgranskning av projekt

Granskning ska utföras på två utvalda projekt där egen upphandling genomförts. Ett projekt ska gälla Liseberg AB och ett projekt ska gälla AB Liseberg Skår 40:17. Det kan förekomma flera upphandlingar i ett och samma projekt. Detaljgranskning av projekten ska genomföras i den omfattning som krävs för att besvara syfte och revisionsfrågor. Val av projekt har skett i dialog med Stadsrevisionen.

Bilaga 2: Granskade dokument

Göteborgs Stads regel för attest (fastställd av fullmäktige 2022-09-15 §16)

Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling (beslutad av fullmäktige 2022-05-19 §11)

Lisebergs ägardirektiv (fastställd vid fullmäktigesammanträdet 2020-09-10 §23 och vid Lisebergs årsstämma 2021-03-11 §16)

Bolagsordningen för Liseberg (reviderades av fullmäktige 2020-09-10 §23)

Lisebergs delegationsordning. Antagen 2022-09-19

Lisebergs attestplan. Antagen maj 2023.

Lisebergs delegationsförteckning. Förteckningen antogs av ledningen 2022-08-31

Arbetsordningen antogs av Lisebergs styrelse 2023-05-15.

Direktiv för inköp och upphandling. Antagen 2021-05-17 21 av styrelsen för Liseberg AB

Anvisning för upphandling och inköp. Antagen den 2022-10-05 av Lisebergs Företagsledning

Handbok, Upphandling & Inköp (2023). Dnr 23-0049

2023-11-15

Carl-Magnus Stenehav

Lars Dahlin

Projektledare

Kvalitetssäkrare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Göteborgs Stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av anbud och avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.